Bundel - Commissie Omgevingskwaliteit van 10 april 2025

Agenda bijlagen

- Verslag openbaar COK 13 feb 2025_def
- Agpunt 4A_1Feestelijk sleuteloverdracht Markt 18
- Agpunt 4A_2Uitnodiging sleuteloverdracht Markt18
- Agpunt 4B uitnodigingsymposium
- Agapunt 4C Krantenknipsel over trafohuisjes
- Agpunt 4D Dialectavond 15 mei
- Agpunt 5 Wie verdient erfgoedprijs 2025
- Agpunt 6 Inventarisatie Informatiehuisjes

1 Opening

2 Vaststelling agenda
Mogelijkheid tot toevoegen agendapunten

3 Besprekingsverslag vorige vergadering

4 Ingekomen stukken/stukken ter kennisname
- Feestelijke sleuteloverdracht Markt 18
- Nationaal museum uitnodiging 80-jarige oorlog
- Trafohuisjes (krantenknipsel)
- Uitnodiging dialect-avond 15 mei

5 Erfgoedprijs 2025

6 Inventarisatie transformatorhuisjes

7 Rondvraag

8 Sluiting

Openbaar besprekingsverslag
Commissie Omgevingskwaliteit

Datum	:	13 februari 2025
Aanwezig	:	Dhr. Doodeheefver, dhr. Oostendorp (Gelders Genootschap), Mw. Huijbrechtse (Gelders Genootschap), dhr. Migchelbrink, dhr. Esselink, dhr. Neerhof, dhr. Diepenbroek, dhr. Grievink, dhr. Lebbink, mw. Senteur, mw. Lettink (gemeente Aalten) Toehoorder: Burg. Stapelkamp
Afwezig	:	-
Notulist	:	Mw. Lammers

1. Opening
Dhr. Doodeheefver opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom

Aanwezigen
- Alle leden van de commissie zijn aanwezig.
- Oud-commissielid dhr. Hans de Graaf, geeft toelichting op agendapunt Sint Jozefbeeld
- Dhr. Kaminski, eigenaar van de grond aan de Tolhuisweg 6B, geeft toelichting op de archeologische werkzaamheden in dat gebied.
- Weth. Kok wordt vervangen door Burg. Stapelkamp.

2. Agenda vaststelling
Dhr. Migchelbrink brengt in een extra agendapunt 10A, MER ontwerpbesluit Provincie

3. Besprekingsverslag van de vergadering 19 september 2024
Er werd een vraag gesteld over de voortgang van de omgevingsvisie. Hierop werd geantwoord dat deze nog in een ontwikkelende fase is en dat termijnen op dit moment nog niet bekend zijn. We komen hierop terug. (ACTIE)

Het verslag wordt goedgekeurd en kan naar het archief.

4. Ingekomen stukken/stukken ter kennisname
- Publieksdag Klooster Bethlehem d.d. 12 oktober 2024 jl.
  Een uitnodiging voor de publieksdag in Klooster Bethlehem werd besproken.
- Webinarreeks 'Het verleden onder onze voeten'
  Er werd informatie gedeeld over het initiatief "Het verleden onder onze voeten", waarbij belangstellenden zich kunnen aanmelden voor deelname aan archeologische projecten.
- Tweede kamerbrief over verbetering Erfgoedwet en Erfgoedzorg
  Een Tweede Kamerbrief over wijzigingen in de Erfgoedwet en Erfgoedzorg werd doorgenomen.

5. Mededeling

Overdracht voorzitterschap

Mw. Senteur is tijdens haar sollicitatie gevraagd erover na te denken om het voorzitterschap na twee jaar over te nemen van dhr. Doodeheefver. Deze tijd is inmiddels verstreken. Mw. Senteur licht toe dat ze van mening is dat een goede voorzitter moet beschikken over voldoende kennis van zaken. Naar haar idee heeft ze nog niet voldoende inhoudelijke kennis om het voorzitterschap te kunnen overnemen op een wijze die goed is voor de commissie, maar vooral ook op een manier waar zij zich zelf prettig bij zou voelen. Dhr. Doodeheefver geeft aan dat we dit besluit respecteren. Dit betekent dat hij voorlopig voorzitter blijft, mede ook door de veranderingen door de komst van de omgevingswet, waardoor er nog veel onduidelijkheden zijn.

Torenuurwerk Sint-Joriskerk

Dhr. Migchelbrink informeert de commissie dat er een nieuwe locatie is gevonden voor het torenuurwerk in Bredevoort. Een tweetal vrijwilligers, met kennis van zaken, heeft zich gemeld om te helpen met de verplaatsing en heropbouw van het uurwerk. De planning is dat de verhuizing deze zomer plaatsvindt. Het uurwerk blijft grotendeels toegankelijk voor het publiek.

6. Advies Jozefbeeld bij Jozefschool Dijkstraat 6 Aalten

Dhr. H. de Graaf geeft een gedetailleerde historische context van het Jozefbeeld en onderstreept de culturele en lokale historische waarde van het beeld. Het beeld vertegenwoordigt tevens een belangrijke periode van de emancipatie van de katholieken in Aalten. Daarom is het waard om dit beeld als gemeentelijk monument aan te wijzen.

Het Gelders Genootschap erkent de culturele en lokale historische waarde, maar geeft aan dat dit niet voldoende is om het beeld de status van gemeentelijk monument te geven. Een gemeentelijke monumenten status is dat het echt een monument is en niet aangetast kan worden en ook de omgeving rondom het monument is belangrijk. Wellicht is deze status te zwaar voor dit beeld.

De commissie bespreekt alternatieve manieren om het beeld te beschermen, zoals opname in een lijst van bijzondere kunstwerken binnen de gemeente.

Er werd een vraag gesteld over de mogelijke risico's en gevolgen van de verschillende beschermingsopties, met name over eigendomskwesties en verantwoordelijkheid voor onderhoud.

Er is consensus binnen de commissie dat het Jozefbeeld behouden moet blijven en dat verdere stappen nodig zijn om dit te waarborgen. Besluitvorming over de definitieve status en bescherming van het beeld zal in de volgende vergadering plaatsvinden.

ACTIE:

- De gemeente gaat onderzoeken welke beschermingsstatus passend zou zijn en wie de officiële eigenaar van het beeld is/wordt. Tevens moeten we bekijken of dit wel de goede plek is om het beeld te behouden. Bij deze overwegingen nemen we de risico's die bij de verschillende opties meespelen in acht. (R. van der Plaats).
- De definitieve besluitvorming hierover is doorgeschoven naar de volgende vergadering.

6A Nagekomen stuk: Tolhuisweg 6b, archeologische vondsten

De heer Kaminski, voorzitter van de stichting 'Achterhoek weer mooi', licht toe dat zijn stichting zich inzet voor het behoud van groene landschapselementen. Hij is enkele jaren geleden in Bredevoort neergestreken en heeft een woning gebouwd op het perceel aan de Tolhuisweg 6b. Aanvankelijk was de focus op de woning zelf, maar later kwam het idee op om het aangrenzende landbouwperceel om te vormen naar natuur. Dit in lijn met het naastgelegen natuurgebied, waar duizenden wilde orchideeën groeien.

Met instemming van de provincie en gemeente werd een toplaag van 30 cm verwijderd, waarbij de grond is teruggebracht naar een naastliggende akker. Dit leidde tot een gedeeltelijke reconstructie van het landschap zoals het was vóór de ruilverkaveling. Tijdens deze graafwerkzaamheden werden verkleuringen in de bodem opgemerkt, wat aanleiding gaf tot nader onderzoek met behulp van een drone. Dit onderzoek bracht interessante structuren aan het licht.

Dhr. Doodeheefver vertelt verder.
De locatie bevindt zich tegenover de oude ingang van de Aalterpoort in Bredevoort, een strategisch punt in de Tachtigjarige Oorlog. Op 1 oktober 1597 begon Prins Maurits hier met het beleg van Bredevoort om de stad te ontzetten van de Spanjaarden.

Door de moerassige ligging was het lastig traditionele aanvalswerken aan te leggen, en Maurits maakte gebruik van loopgraven en aanvalswerken op hooggelegen gebieden.
Luchtfoto's en bodemonderzoek tonen parallelle greppels, een indicatie van een militaire structuur. De opgravingen brachten ook musketkogels en ander 17e-eeuws materiaal aan het licht. De aanwezigheid van plaggen in de greppels suggereert dat de troepen van Maurits deze gebruikten om hun wallen te verstevigen. Er is sprake van een vierkante structuur met dubbele greppels, wat kan duiden op een aanvalswerk van Maurits of een boerenveldschans uit de 16e of 17e eeuw.

Er is een profiel gegraven om de greppels te analyseren. De vorm van de greppel (V-vorm versus vlakke bodem) geeft inzicht in de functie ervan: verdedigend of voor ontwatering. Het onderzoek bracht een greppel van circa 80 cm diep aan het licht. Er zijn sporen gevonden die erop duiden dat na de militaire activiteit de greppels zijn dichtgestort. Een exacte datering ontbreekt nog, maar er is een muntje uit de 16e eeuw gevonden.
Er wordt gesuggereerd dat meer onderzoek nodig is om vast te stellen of de structuur daadwerkelijk een aanvalswerk van Maurits was.

Ook is er discussie over de archeologische waardenkaart, die 15 jaar oud is en mogelijk herzien moet worden. De locatie had een lage archeologische verwachting, maar blijkt historisch significant. Dit roept vragen op over toekomstige aanvragen en hoe zorgvuldig met dergelijke locaties moet worden omgegaan. De commissie kan hiertoe het college adviseren om de archeologische waardenkaart te herzien, dit kan middels een brief.

De ontdekking bij de Tolhuisweg 6b is een toevalstreffer die historische inzichten biedt in de belegering van Bredevoort. Er wordt gepleit voor zorgvuldige omgang met archeologisch potentieel belangrijke locaties en een mogelijke herziening van de archeologische waardenkaart. Verdere onderzoeken zouden kunnen bijdragen aan een beter begrip van de militaire geschiedenis van de regio.

Adviezen
- Er zou standaard bij bouwactiviteiten of graafwerkzaamheden (zoals natuurontwikkeling) rondom de Aalterpoort en Misterpoort extra archeologisch onderzoek moeten plaatsvinden.
- De archeologische waardenkaart moet mogelijk herzien worden, omdat deze al ruim 15 jaar oud is en omdat verwachtingen soms niet overeenkomen met de werkelijke vondsten. Daarbij hebben we inmiddels meer kennis.

ACTIE:
Verzoek tot actualisatie archeologische waardenkaart bij het college indienen. (Commissie)

7. Transformatorhuisje Prins Mauritsstraat Bredevoort
Dhr. Migchelbrink vraagt naar de voortgang van de inventarisatie van transformatorhuisjes. En hij verwijst specifiek naar het transformatorhuisje aan de Prins Mauritsstraat in Bredevoort, omdat deze in 2025 honderd jaar oud is. Het zou leuk zijn als dit huisje dit jaar een beschermde status krijgt.

Dhr. Van der Plaats geeft aan dat de inventarisatie met mw. Lammers wordt besproken en dat er een lijst wordt gemaakt van transformatorhuisjes die in aanmerking kunnen komen voor een beschermde status. Deze lijst wordt eerst in de commissie gebracht en voor de transformatorhuisjes die in aanmerking komen zal er door het Gelders Genootschap een advies worden gegeven. Ook moet worden bekeken hoe dit het beste geregeld kan worden in het kader van de omgevingswet.

ACTIE:
In de volgende vergadering wordt teruggekoppeld of advies is gevraagd en wat de status hiervan is. (dhr. Van der Plaats en mw. Lammers).

8. Vergaderdata 2025
Vraag is of de vergadering van 10 april kan doorgaan in verband met afwezigheid van het gemeentebestuur. Er wordt voorgesteld om deze datum te laten staan. De overige vergaderdata blijven ongewijzigd.

9. Nagekomen stuk: Karakteristieke waarde HBS gebouw uit 1959
Dhr. Van der Plaats licht toe dat er een ingetrokken motie is geweest over onderzoek naar Schaersvoorde. De eigenaar van Schaersvoorde staat open voor onderzoek door het Gelders Genootschap naar de karakteristieke waarde van het pand. De binnenzijde wordt meegenomen in de inventarisatie.
Wij hebben een erfgoedverordening opgesteld voor Oost-Gelre, Aalten en Winterwijk, om ook deze gebouwen in deze historie meer aandacht te geven en kijken wat willen we nou met alle wederopbouw gebouwen. Hoe kunnen we dat als erfgoed gaan behandelen en wat voor waarde heeft dat in de gemeente Aalten? Dus daar zijn we ook aan het inventariseren en daar sluit dit heel goed bij aan. De Marianum school in Groenlo wordt als voorbeeld genoemd. Geattendeerd wordt op duurzaamheid en behoud van gebouwen versus nieuwbouw. Er is een stichting actief rondom het behoud van schoolgebouwen. Post 65-gebouwen en de wederopbouwperiode worden meegenomen in dit proces.

ACTIE:
- Opdracht geven aan het Gelders Genootschap en verzoeken om advies.
- Bespreking volgende vergadering.

10A MER ontwerpbesluit Provincie.
Dhr. Migchelbrink licht toe dat de provincie een onderzoek heeft gedaan naar zoekgebieden voor wind, zon, warmte en water. Hierbij zijn diverse gebieden in de provincie in kaart gebracht. Wat de effecten zijn op de ruimtelijke ontwikkeling, op de omgeving en het milieu.
Vragen aan de gemeente en het college :
- Zijn wij bekend met het rapport en hoe kijkt men hiernaar?
- Gezien de potentiële locaties en de impact die dit heeft op de ruimte en inwoners, is het college van voornemens om de provincie van reactie te voorzien?
- Voldoet Aalten niet al aan de huidige RES (aantal megawatt aan duurzame energie dat geleverd moet worden) met het windmolenpark Hagenwind?

ACTIE:
Dhr. Van der Plaats vraagt of de vragen kunnen worden doorgemaild, dan zal hij ervoor zorgen dat het bij de juiste personen terechtkomt.

10. Rondvraag
- **Symposium Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog**:
  - Symposium in Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog te Groenlo
  - Vrijdag 11 april van 11.00 uur tot 16.00 uur
  - Sprekers zijn o.a. Judith Pollmann en James Kennedy.
  - Kosten: €49,40, mogelijk declarabel voor commissieleden.
  - Op 13 april vindt de officiële opening plaats.
  - Iedereen zal een uitnodiging ontvangen.

- **Museum Gelderland**:
  - Zutphen wordt mogelijk de locatie voor een museum van Gelderland.
  - Dit biedt kansen voor samenwerking met lokale musea, hetgeen een goede ontwikkeling is.

11. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering en dankt iedereen voor de aanwezigheid.
De volgende vergadering vindt plaats op 10 april 2025.

Feestelijke sleuteloverdracht van Markt 18 aan Nationaal Onderduik Museum

AALTEN – Zaterdagmiddag werd het voormalige winkelpand Markt 18 Aalten, overgedragen aan het Nationaal Onderduikmuseum. Gerda Brethouwer nodigde de vorige eigenaresse Erna Weevers uit om met een speciale sleutel het pand te openen. Daarna konden de talrijke belangstellenden naar binnen om de tekeningen te bekijken, te luisteren naar enkele sprekers en te toosten op de toekomst.

Door Jos Wessels

Drie museumpanden op een rij. Markt 12, 14 en 18. Het vierde pand Markt 16 staat hier achter. Foto: Jos Wessels

De zon schijnt en er waait een frisse wind. Vóór Markt 18, het klassieke witte pand met de mooie kroonlijst waarin voorheen Ter Stal zat, speelt het jeugdorkest van De Eendracht. Zij spelen nummers uit Fluisteren in het donker, het concert dat zij op 28 en 29 maart gaan geven. Om half 3 opent Jon Temming met een slag op de panne de bijeenkomst. Dan spreekt Gerda Brethouwer, directeur Vernieuwing maar vooral ambassadeur van het Nationaal Onderduik Museum. Erna Weevers mag de deur openen en dat is het teken dat het museum bezit neemt van het nieuwe pand.

Binnen mag eerst kinderburgemeester Karlijn Roelofsen spreken. Zij vertelt dat zij al 'supervaak' in het museum is geweest, want oma Truus is hier vrijwilliger. Zij hoopt op een mooi museum vooral voor kinderen en wil hier nog vaak terugkomen.

Burgemeester Anton Stapelkamp zegt dat zijn vader in de oorlog in IJzerlo zat ondergedoken. 300.000 jongemannen in Nederland doken onder en boden zo verzet. Nog groter was het aantal mensen die onderdak bood, met name in gebieden als Aalten. Dit museum is een eerbetoon aan hen.

"Het museum ontvangt elk jaar 25.000 bezoekers en is uit zijn jasje gegroeid", vertelt Gerda Brethouwer. "Vooral veel jeugd bezoekt het museum en daarom willen wij een Onderduikmuseum Junior. Het verhaal moet verder verteld worden, nu misschien wel meer dan ooit. Kijk niet weg maar kijk naar elkaar om."

Sinds 2019 is men aan het plannen maken en al eerder keek men met een schuin oog naar de buurman, Markt 18. Aankoop leek niet mogelijk. Tot ongeveer anderhalf jaar geleden Erna Weevers Gerda toefluisterde: 'Er is een nieuwe kans!' Fondsen en sponsoren werden benaderd want nu moest het doorgaan. Buurmans grond is immers maar eenmaal te koop. En het lukte.

Monique Rietbroek en Josephine Oudijn van ROO maakten plannen voor een inhoudelijke integratie. Architect Vincenth Scheurs ontwierp een 'glazen ketting', een logische route door de vier gebouwen met veel glas zodat het heel transparant wordt. Het bezoek komt in de toekomst via de glazen deuren van Markt 18 binnen.

> 'Uit het jasje gegroeid, maar er zijn mooie plannen'

In de voormalige winkel komt de balie, een groepsruimte, het museumcafé en het trappenhuis annex lift naar de verdieping. Op de eerste etage komt de wisselexpositie. Op de tweede etage komt de escaperoom. De andere gebouwen worden ook opnieuw ingedeeld. Er worden ook twee buitenruimtes aangekleed: de huidige binnenplaats en de ruimte achter het museum.

Dan is het tijd om te toosten onder leiding van de twee voorzitters. Henk Dijk is voorzitter van de Vereniging Nationaal Onderduikmuseum en Wilma Winkelhorst is voorzitter van de Stichting Beheer. Wilma en Henk toosten op een mooie toekomst. Dan kan iedereen de tekeningen aan de wand gaan bekijken en bestuur en betrokkenen veel succes toe wensen.

Nationaal Onderduikmuseum gaat vernieuwen en uitbreiden om te beantwoorden aan de ambities en groeiende vraag. Met steun van landelijke fondsen (Mondriaanfonds en Vfonds) en sponsoren is de basis gelegd en kon een eerste stap worden gemaakt: de aankoop van het belendend pand Markt 18.

Graag willen wij dit heuglijke feit vieren met een symbolische sleuteloverdracht op:

Zaterdag 15 maart 2025
14.30 – 16.30 uur
verzamelen voor Markt 18 vanaf 14.00 uur

Samen met onze gasten willen we het pand in trekken waar inzicht wordt gegeven in de plannen van de vernieuwing.

Uw aanwezigheid daarbij wordt bijzonder op prijs gesteld!

Gerda Brethouwer,
Directeur Nationaal Onderduikmuseum

nationaal
onderduikmuseum
aalten

Wilt u ons voor 10 maart a.s. laten weten of u van deze uitnodiging gebruik wilt maken. U kunt ons daarover mailen via pr@onderduikmuseum.nl

Parkeren:
Op de parkeerterreinen Hoge Blik of De Hoven is voldoende parkeergelegenheid aanwezig.

nmto nationaal museum tachtigjarige oorlog

Uitnodiging symposium "De waarheid achter de geschiedenis"

m.m.v. prof. dr. James Kennedy, prof. dr. Judith Pollmann, prof. dr. Marjolein 't Hart, dr. Dries Raeymaekers.

Vrijdag 11 april

van 11.00 tot 16.00 uur in het

Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog in Groenlo

Exclusief 1 dag vóór de officiële opening

Programma

Vanaf 11.00 uur	inloop met koffie.
11:30 uur	opening symposium door burgemeester van Oost-Gelre Annette Bronsvoort
11:40 uur	welkom door Daphne Maas, directeur NMTO
11.45 uur	Introductie museum
12.20 uur	lunch en gelegenheid het museum te bekijken
13.20 uur	inleiding door de dagvoorzitter prof. dr. James Kennedy
13.40 uur	korte presentaties (prof. dr. Judith Pollmann, prof. dr. Marjolein 't Hart, dr. Dries Raeymaekers)
14.20 uur	pauze
14:40 uur	interviewronde
15.15 uur	discussie/groepsgesprek
15:45 uur	sluiting
	Hierna is er nog gelegenheid het museum te bekijken en een aansluitende borrel

interessant

Kosten: € 49,40 (incl. BTW en servicekosten)

Wees er snel bij, want de plaatsen zijn beperkt.

Meld je hier aan.

nationaal museum tachtigjarige oorlog

Transformatorhuisje aan de Heemraadssingel in Rotterdam. Er zijn er nog eens tienduizenden nodig in Nederland om het stroomnet uit te kunnen breiden. Soms is er verzet tegen.

Trafohuisje aan de Rotterdamse Heemraadssingel, met daarop een foto van de omgeving om het gebouwtje beter in te passen in de omgeving.

REPORTAGE**VERDUURZAMING**

Meer transformatorhuisjes zijn nodig. Maar wie wil er nu een in zijn achtertuin?

De komende jaren moeten er vijftigduizend elektriciteitshuisjes bij in Nederland. Gemeenten en netbeheerders moeten op zoek naar plekken in dichtbevolkte wijken.

Tekst **Laura Bergshoef** en **Rik Wassens** Fotografie **Ruchama van der Tas**

Hij is niet te missen, de vijf meter hoge en twee meter brede, betonkleurige 'peperbus' op de stoep van de Apollolaan in Amsterdam-Zuid, naast het fietspad. Ingepakt in een grote poster van de film *Babygirl*. Het 'elektriciteitshuisje' (transformatorhuisje) veroorzaakt al zo'n 3,5 jaar ophef.

In 2021 zou dit transformatorhuisje in een zijstraat komen, de Breughelstraat, om vanaf daar stroom te leveren voor de warmtepompen van een school verderop. Dat kan absoluut niet hier, dachten bewoners toen. Dus zetten ze een picknicktafel in de bouwput van netbeheerder Liander. In de Breughelstraat kwam het transformatorhuisje niet. In plaats daarvan werd het vorig jaar neergezet aan de Apollolaan.

Jos Besseler kijkt vanuit zijn woonkamer aan de Apollolaan elke dag er schuin tegenaan. „Hij blokkeert de zon in de ochtend", zegt hij. Besseler stapte eind vorig jaar naar de rechter om de plaatsing ervan aan te vechten.

Een andere Apollolaan-bewoner die ook uitkijkt op de peperbus, die liever niet met zijn naam in de krant komt omdat hij eerder bij een netbeheerder heeft gewerkt, vindt het huisje vooral lelijk. Het had ook gewoon een normaal vierkant transformatorhuisje kunnen zijn, wat hem betreft. Maar Amsterdam wilde weer zo'n exotische peperbus-vorm, zegt hij.

> Een op de drie straten in Nederland zal moeten worden opengebroken om de stroomkabels te verzwaren

50.000 extra huisjes

Het verzet aan de Apollolaan is geen uitzondering. Toch zijn er in negen van de tien gemeenten geen protesten van betekenis tegen de huisjes, zegt Liander, de netbeheerder in Noord- en Zuid-Holland, Gelderland, Flevoland, Friesland en Amsterdam. „De transformatiehuisjes zijn niet sexy, maar wel hard nodig", aldus Huibert Baud, directeur Klant en Ontwerp. „We staan in Nederland voor een enorme opgave, we kunnen ons geen enkele vertraging veroorloven. Daarom is het eerlijke verhaal ook dat als we er met een gemeente niet uitkomen, de aanvraag weer onderaan de stapel komt." Plaatsing van transformatorhuisjes in andere gemeenten krijgen dan voorrang.

Normaliter duurt het zo'n zes maanden om een transformatorhuisje neer te zetten, maar gemiddeld komt er dan nog eens vijf maanden 'vertraging' bij. Een van oorzaken is personeelstekort, zegt Baud van Liander.

Stroomnet

De transformatorhuisjes zijn nodig om het stroomnet uit te kunnen breiden. Het elektriciteitsnet zal daardoor steeds zichtbaarder worden; iedereen zal dat merken. Minister Sophie Hermans (Klimaat en Groene Groei, VVD) voorspelde het afgelopen najaar dat er de komende jaren vijftigduizend extra transformatorhuisjes nodig zijn, bovenop de bestaande 115.000. Een op de drie straten zal opengebroken moeten worden om de stroomkabels te verzwaren.

Bewoners voelen zich overdonderd wanneer ze horen dat ze uitzicht, parkeerplekken of groen moeten inleveren voor een transformatorhuisje. Bij alle transformatorhuisjes die netbeheerder Stedin - actief in het grootste deel van Zuid-Holland, Utrecht en Zeeland - de afgelopen jaren bouwde, zorgde verzet van omwonenden bij zo'n 5 procent van de nieuwe huisjes voor weken tot enkele maanden vertraging, zegt een woordvoerder. Enexis, een andere grote netbeheerder, weet niet hoeveel vertraging veroorzaakt wordt door omwonenden.

Waarom al die transformatorhuisjes nodig zijn, laat zich raden: verduurzamen betekent elektrificeren. Elektrisch verwarmen, rijden en koken met stroom afkomstig van steeds meer zonne- en windenergie, vraagt een ruimer en flexibeler stroomnet dan nu in en boven de grond ligt. Ook bedrijven zullen hun productieprocessen moeten elektrificeren om de klimaatdoelen te halen.

De veranderende en toegenomen vraag naar stroom leidt op grote delen van het stroomnet tot verstoppingen: niet alle stroom kan van de bron naar de gebruiker worden getransporteerd. Netcongestie noemen technici dat, een woord dat inmiddels is doorgedrongen in de hele samenleving. Bedrijven die een nieuwe aansluiting willen, staan afhankelijk van de regio jarenlang op de wachtlijst. Maar ook nieuwe woningblokken, scholen en winkels, hebben een stroomaansluiting nodig.

Snelwegen voor energie

De elektriciteitshuisjes vormen het laatste tussenstation tussen het stroomnet en de eindgebruiker. Als de bovengrondse hoogspanningsverbindingen van Tennet de snelwegen voor energie zijn, zijn de ondergrondse kabels van regionale netbeheerders vergelijkbaar met regionale wegen. Vanuit daar stroomt elektriciteit de transformatorhuisjes in, waarin die wordt omgezet in de juiste voltage voor huizen. Op al die punten zal het elektriciteitsnet moeten worden verzwaard.

Netbeheerders, verantwoordelijk voor het beheren, onderhouden en uitbreiden van het stroomnet, moeten dus ook de bouw van nieuwe transformatorhuisjes versnellen. Netbeheerder Liander moet jaarlijks tussen de 1.000 en 1.500 transformatorhuisjes bouwen, en dat aantal zal de komende vijf jaar steeds verder omhoog gaan. In bijna veertig buurten, in 21 gemeenten, gaat de netbeheerder dit jaar aan de slag, blijkt uit cijfers die Liander met *NRC* deelde. In de gemeente Hoorn (Noord-Holland) is Liander zelfs opvallend druk: tot en met 2026 komen er nieuwe transformatorhuisjes in negen buurten.

In Hoornse wijken als de Kersenboogerd wordt het aantal elektriciteitshuisjes verdubbeld. De Kersenboogerd is er een als vele wijken, verrezen in de jaren tachtig, toen veel Amsterdammers uitweken naar steden als Purmerend en Hoorn. Wethouder Duurzaamheid Arthur Helling (D66): „De wijk wordt nu gemoderniseerd, met zonnepanelen, elektrische auto's en warmtepompen. Het elektriciteitsnet is dan ook toe aan vervanging."

Inwoners beginnen te merken dat de grenzen van het stroomnet bereikt worden, zegt Pim Rigter, projectmanager energie-infrastructuur bij de gemeente Hoorn. „Tijdens piekmomenten, dus als iedereen thuis is en van alles aanzet, zien bewoners lampen soms knipperen. Dat zijn dipjes in de spanning," Wethouder Helling: „Het is niet zo dat het vlees in de koelkast ligt te bederven. Het is een eerste signaal van de overbelasting van het net, we blijven binnen de bandbreedtes."

In de Kersenboogerd moeten er vijftig huisjes bijkomen om extra ruimte op het net te scheppen. Een plek ervoor vinden die iedereen acceptabel vindt, kan lastig zijn. Wethouder Helling: „De wijk is in de jaren zeventig en tachtig gebouwd in tijden van flinke bezuinigingen. Dus de huizen staan dicht op elkaar en enkele buurten zijn wat krapper uitgevoerd."

Op de eerste plaats stelt een netbeheerder technische eisen aan de locatie. Liander geeft gemeenten 'zoekcirkels' met een straal van 250 meter, afhankelijk van technische beperkingen zoals hoe kabels moeten lopen. Ergens daarbinnen moet het huisje komen te staan. De gemeente kiest de uiteindelijke locatie en probeert daarbij rekening te houden met wensen van burgers. „Soms moeten we groen dat verloren gaat of een parkeerplek elders in de wijk compenseren", zegt Rigter. Vrij uitzicht laat zich echter niet compenseren.

Voor een elektriciteitshuisje is geen vergunning nodig, zegt wethouder Helling, omdat het om voorzieningen van 'algemeen nut' gaat. Soms komen mensen daardoor pas achter de komst van het huisje als de bouw op het punt staat te beginnen. Dat kan leiden tot extra verzet.

> Tennet verwacht dat de netcongestie pas in 2036 verholpen is

Noodzakelijk kwaad

Daarom is het des te belangrijker, zegt wethouder Helling dat burgers zich gehoord voelen. „Laten we eerlijk zijn: het zijn geen mooie, artistieke bouwobjecten, het is echt een noodzakelijk kwaad. Het begint met goed uit te leggen waarom de huisjes nodig zijn."

Gemeenten krijgen inspraak over hoe het transformatorhuisje eruit moet komen te zien. Ze kunnen kiezen welke soort steenstrip het huisje krijgt, of dat het huisje 'groen' wordt ingepakt. Voor Amsterdam-Zuid heeft de gemeente gelozen voor de peperbusvorm in plaats van de normale vierkante huisjes. Soms worden transformatorhuisjes beschilderd.

Rigter en collega's gaan soms zelf in gesprek met burgers. „Mensen zeggen dan: kan-ie niet aan de overkant van de straat staan. Maar ja, daar wonen ook weer mensen. Als er nog wat schuifruimte is, proberen we die wel te benutten. Het is vaak dat mensen aandacht willen voor hun grieven, opmerkingen of wensen."

Dat is waar het volgens bewoners van de Apollolaan in Amsterdam-Zuid is misgegaan, en waardoor het plaatsen van het huisje moeizaam verloopt. Ze begrijpen wel dat transformatorhuisjes er moeten komen. Ook zij willen hun lampen aan kunnen blijven zetten wanneer ze willen. Maar de manier waarop het huisje er kwam, zonder duidelijke uitleg, vinden ze niet acceptabel. Waarom is het huisje niet in de tussenberm geplaatst, verder weg van de huizen, vragen buurtbewoners zich af.

Stadsgezicht

Volgens de gemeente Amsterdam was dit geen optie, omdat dit het stadsgezicht zou aantasten. „Bij het bepalen van de locatie kijken we naar de plek die de minste overlast veroorzaakt", laat de gemeente in een reactie weten. Wel zegt zij „veel geleerd" te hebben van het project op de Apollolaan.

De netbeheerders en gemeenten moeten bewoners zo goed mogelijk bij de uitbreiding van het stroomnet betrekken, vindt Baud van Liander. „Niet alleen door brieven te sturen.

Soms tapen we de twee parkeerplaatsen af die moeten worden opgeofferd en soms - als het nodig is - organiseren we een informatieavond." Wethouder Helling: „Het zijn onze inwoners, maar het is Lianders project. We moeten voorkomen dat we naar elkaar wijzen als mensen zich melden met bezwaren."

Binnen de energietransitie is het bouwen van extra elektriciteitshuisjes een hoofdpijndossier, maar niet de grootste zorg. „Het plaatsen van transformatorhuisjes in de Kersenboogerd is lastig, maar het is niets vergeleken met plaatsing van deze huisjes in de historische binnenstad van Hoorn", zegt Helling.

Ondanks miljardeninvesteringen kunnen netbeheerders de veranderende energievraag niet bijbenen. Het stroomnet van Hoorn is afhankelijk van de komst van een nieuwe hoogspanningsverbinding, zegt de wethouder: alle bedrijven in de wachtrij samen hebben in totaal 1.500 megawatt aan vermogen nodig dat er nu niet is. Tennet verwacht dat de netcongestie pas in 2036 verholpen is. „De facto zit je acht jaar in een soort moratorium", zegt wethouder Arthur Helling. „Alles wat je dan nog wilt aansluiten, zul je op een andere manier moeten oplossen. Bedenk eens wat voor impact dat heeft."

Helling: „Toen ik jong was, waren er twee zekerheden. Dat er schoon drinkwater uit de kraan kwam en dat er voldoende stroom was. Ik had nooit gedacht dat in mijn leven deze twee zaken onder druk zouden komen te staan."

Beste mensen,

De Stichting Historisch Dinxperlo wil u van harte uitnodigen voor haar 2e dialect-avond op 15 mei 2025 om 19:30 uur in de Dorpskerk, Markt 2 in Dinxperlo.
De toegang voor deze mooie avond is gratis (inclusief koffie/thee).
Wel mag u uw waardering tonen door een vrijwillige bijdrage te deponeren in de grote melkbus bij de uitgang.
Ook kunt u uw donatie via het scannen van de QR-code kwijt.

Dialect-avond

Op 15 mei 2025 om 19:30 uur

in de Dorpskerk, Markt 2 in Dinxperlo.

Aan deze 2e dialectavond van Stichting Historisch Dinxperlo werken mee:

Wilma Rensink: is geboren en getogen in De Heurne. Haar grote hobby is fotograferen. Wilma zal in 2 fotopresentaties een verrassende uitleg in het dialect geven over de totstandkoming van de reportages tijdens haar wandeltochten in de nabije buurt van De Heurne, Dinxperlo en de Achterhoek.

Joop Lammers: komt uit Breedenbroek. Hij is vrijwilliger op de Oude Begraafplaats in Dinxperlo en al 42 jaar lid van toneelvereniging 't Buurtschap Sinderen. Tevens is hij ook nog vrijwilliger/bestuurslid van de Fiets- en Kerkepaden Sinderen e.o. Ook nog Bestuurslid van de Dialectkring Achterhoek-Liemers en fantastisch verteller van mooie verhalen in het mooie Achterhoekse dialect (vooral ook bekend van "Dialect op de Koffie" bij Erve Kots).

Het **Chr. Heurns Mannenkoor** werd opgericht op 15 oktober 1926. Het koor wordt elk jaar gevraagd om op te treden in diverse verzorgings- en ziekenhuizen. Daarnaast geven zij meestal twee keer per jaar een concert, waarbij dan ook een gastkoor of -orkest wordt uitgenodigd. Speciaal voor deze dialectavond hebben zij 6 nummers in het Dinxpers-dialect ingestudeerd.

De toegang voor deze mooie avond is gratis (inclusief koffie/thee).
Wel mag u uw waardering tonen door een vrijwillige bijdrage te deponeren in de grote melkbus bij de uitgang of door het scannen van de QR-code voor een bijdrage via uw bank-app.
Tot ziens op donderdagavond 15 mei.

De volgende editie is op donderdag 21 mei 2026

Gemeente Aalten

Wie verdient de
Erfgoedprijs gemeente Aalten 2025

De erfgoedprijs

Gemeente Aalten kent tal van oude panden en objecten die de moeite waard zijn om in oude ere te herstellen en in stand te houden. Door het uitreiken van de Erfgoedprijs wil het college aandacht vragen en een podium bieden aan die vele mooie initiatieven, groot en klein, die bijdragen aan het behoud van erfgoed in onze gemeente.
De erfgoedprijs bestaat uit een cheque van € 250,- en een kunstwerk t.w.v. € 350,-.

Wie kunt u voordragen?

Een persoon of organisatie die op eigen initiatief, met veel inzet of financiële inbreng, een bouwwerk met historische waarde heeft gerestaureerd / laten restaureren. Ook het verhelpen van groot achterstallig onderhoud, waardoor dreigend verval is voorkomen of het leveren van een belangrijke bijdrage aan erfgoed, zoals een historische collectie van foto's of voorwerpen, komen in aanmerking.

Aanmelden

Stuur vóór 1 juni 2025 een email naar gemeente@aalten.nl met vermelding:

- wie u wilt nomineren
- reden van nominatie met korte toelichting
- beknopte omschrijving werkzaamheden
- foto's van goede kwaliteit van persoon, pand en/of object

Prijsuitreiking

Donderdag 4 september 2025
19.30 tot 21.00 uur
Koppelkerk, Koppelstraat 35, Bredevoort

Alvast aanmelden voor deze avond?
Stuur een email naar aanmelden@aalten.nl

Genomineerden erfgoedprijs 2024

Open Monumentendag

Op 13 en 14 september a.s. zijn vele monumenten opengesteld tijdens de Open Monumentendagen. Dit jaar staat het thema ‘Erfgoed en Architectuur’ centraal.

Agendapunt 6 Inventarisatie Informatiehuisjes

Binnen de gemeente Aalten zijn in totaal **111 transformatorhuisjes** geïnventariseerd en vastgelegd op beeld. Een aantal van deze huisjes kunnen een cultuurhistorische waarde hebben.

Om te bepalen welke huisjes mogelijk in aanmerking komen voor bescherming, is een eerste selectie gemaakt. Daarbij zijn de door de commissie benoemde criteria gehanteerd: uiterlijk, huidige staat, bijzonderheden, jaartal (voor 1940) en locatie.

Door omstandigheden is er op dit moment nog geen definitieve keuze gemaakt tussen het toekennen van de status van monument of een beschermde status via het omgevingsplan. Voor nu lijkt bescherming via het omgevingsplan de voorkeur te hebben.

Wij vragen de leden van de commissie om mee te denken over deze selectie en eventuele aanvullende criteria of aandachtspunten te benoemen.

Prins Mauritsstraat Bredevoort

Klein Gracht (achter nr 3) Bredevoort